

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії**

Міждисциплінарна курсова робота

**з
економічної теорії
на тему**

**«Аналіз динаміки та ефективності зовнішньої торгівлі
України»**

**Студентки 2 курсу групи МЕСЕ-21
Микитчак Т. І.**

**Науковий керівник:
к.е.н., доцент Чирак І. М.**

**Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ECTS _____**

Тернопіль – 2017 р.

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ I. Сутність зовнішньої торгівлі як системи економічних відносин та особливості її функціонування.

РОЗДІЛ II. Аналіз ефективності та динаміки розвитку зовнішньої торгівлі України.

РОЗДІЛ III. Роль та місце України у світовому господарстві: проблеми та перспективи розвитку.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ I. Сутність зовнішньої торгівлі як системи економічних відносин та особливості функціонування.....	її 6
Розділ II. Аналіз ефективності та динаміки розвитку зовнішньої торгівлі України.....	13
Розділ III. Роль та місце України у світовому господарстві: проблеми та перспективи розвитку	22
Висновки.....	29
Список використаної літератури.....	31
Додатки	

ВСТУП

Зовнішня торгівля, або досить часто можна зустріти міжнародна торгівля – це первинна форма міжнародних економічних зв'язків, яка була започаткована ще до формування ринкового господарства і була його попередницею. На даний час, зовнішня торгівля займає провідне місце у системі міжнародних відносин. Обмін товарами та послугами на міжнародному рівні є передумовою, наслідком і причиною функціонування міжнародного поділу праці. Крім того, зовнішня торгівля є основним фактором, що забезпечує стабільне функціонування світового господарства. У своїй еволюції вона пройшла шлях від одиничних примітивних форм обміну – бартерів і до довгострокових великомасштабних торгово-економічних форм співробітництва.

Якщо ж говорити про вплив зовнішньої торгівлі у сучасному світі, то вона, в загальному у прояві міжнародної торгівлі обмежує панування монополій і стимулює конкуренцію. Зростаюча конкуренція зарубіжних фірм змушує місцеві фірми переходити до високоякісних виробничих технологій, що забезпечують максимальний прибуток і виробництво товарів при мінімальних витратах. У свою чергу перехід на нові технології породжує використання найбільш новітніх досягнень в області науки і техніки, що в цілому сприяє підвищенню якості продукції, приросту продуктивності праці та економічно-соціальному розвитку країни в загальному. Вільний обмін продукцією дає можливість більш широкого вибору товарів та послуг. В останні роки особливого поширення набув обмін між країнами в науково-технічній сфері, зростає торгівля традиційними (машини та устаткування, страхування, туризм, ресурси) та новими (збір, зберігання та передавання інформації, консалтингові та консультаційні послуги, тощо) послугами.

Отже, зовнішня торгівля – це інструментарій, за допомогою якого здійснюється розвиток спеціалізації, підвищення продуктивності ресурсів і потужностей виробництва, що приводить до збільшення обсягів виробництва

Тепер можна сказати, що тема моєї курсової роботи є досить актуальною, адже в сучасному світовому економічному середовищі зовнішня торгівля посідає провідне місце, та є важливим засобом підтримання зв'язків між країнами, що ж до України, то розвиток зовнішньої торгівля – це шлях до інтегрованого суспільства.

Методологічною основою курсової роботи є різні нормативні й законодавчі акти, статистичні дані за останні 3 роки, праці та статті відомих українських вчених-економістів.

Об'єктом курсової роботи є основні показники, які показують рівень розвитку зовнішньої торгівлі України, рівень інтегрованості та співпраці нашої країни з іншими країнами світу, а також зовнішня торгівля України в загальному. *Предметом* курсової роботи є форми й методи дослідження зовнішньої торгівлі.

Мета курсової роботи полягає в аналізі динаміки ефективності зовнішньої торгівлі України, вивченні тенденції динаміки та визначенні шляхів покращення всіх показників розвитку торгівлі, покращенні ефективності торгівлі. Відповідно до поставленої мети виникає необхідність вирішення таких завдань:

- Ø з'ясувати сутність зовнішньої торгівлі;
- Ø визначити чим характеризується зовнішня торгівля;
- Ø зробити аналіз всіх показників зовнішньої торгівлі;
- Ø вивчити специфіку тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України;
- Ø визначити проблеми та перспективи розвитку України у світовому господарстві.

Практична значимість курсової роботи полягає у визначенні сутності зовнішньої торгівлі, її впливу на економіку України в загальному, проблем та недоліків функціонування зовнішньої торгівлі – це все є важливим не тільки для нас, як для майбутніх економістів.

РОЗДІЛ I. СУТНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ЯК СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Світогосподарські зв'язки реалізуються на світовому ринку, який є сферою усталених міжнародних економічних відносин. Вони проявляються на світовому ринку через основні форми МЄВ – міжнародну торгівлю, основу якої становить зовнішня торгівля окремих країн, міжнародну міграцію робочої сили, міжнародний рух капіталу, а також валютно-кредитні відносини.

Дані форми пов'язані між собою, впливають одна на одну, створюючи додаткові стимули для взаємного розвитку та єдину злагоджену систему. Так, наприклад, торгівля створює умови для міжнародного інвестування, а переміщення капіталу, в свою чергу, надає стимул для утворення нових торговельних зв'язків та міграції робочої сили. Отож, основою і центральною ланкою світогосподарських зв'язків завжди була і є міжнародна торгівля країн . Міжнародна торгівля – поняття дуже широке, і охоплює торгівлю всіх країн загалом, а якщо ж говорити, про основу та про її складові, то варто зазначити, що в основі міжнародної торгівлі лежить зовнішня торгівля окремої країни. За оцінками Джефрі Сакса, зовнішня торгівля становить на сьогодні 80 % усіх міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля для кожної країни є можливістю інтеграції до світового ринку, та розвитку потенціалу країни. Вона — форма зв'язку між товаровиробником однієї країни і споживачами різних країн. Принципи зовнішньої торгівлі виникли ще давно, так наприклад, спочатку обмін товарами між країнами здійснювався у такий спосіб: залучалась невелика частина виробленої в країні продукції, а сам обмін здійснювався переважно між сусідніми

землями і не завжди був усталеним а врегульованим. Пізніше, в часи епохи капіталізму, коли експорт кожної країни мав перевищувати її імпорт, зовнішня торгівля набула нових ознак – почали заключатись певні примітивні договори між країнами, щоб уникнути деяких проблем та унеможливити ризик непостачання товару, після його оплати. Тобто, саме в цей період зовнішня торгівля набула нового значення, а також простимулювала поглиблення диференціації виробництва, що, врешті–решт, зумовило його вихід за національні межі. Спочатку в обміні товарами брали участь тільки найрозвинутіші країни і лише з розвитком товарного виробництва до неї почала залучатися дедалі більша кількість країн, що спричинило виникнення світового ринку. Фахівці відносять зародження світового ринку до XVI ст., коли капіталізм перебував на мануфактурній стадії розвитку. А вже на початку XIX ст. світовий ринок характеризувався досить розвинутими формами торговельно–економічних і фінансово–кредитних відносин країн. Отже, можна сказати, що зовнішня торгівля окремої країни стала поштовхом до виникнення усталених міжнародних економічних зв'язків, які у свою чергу є запорукою функціонування світового ринку.

Як я вже вказувала, *зовнішня торгівля* – це форма міжнародної торгівлі для національного господарства певної країни. *Зовнішня торгівля (ЗТ)* — це торгівля однієї країни з іншими, яка складається з оплачуваного вивезення (експорту) та ввезення (імпорту) товарів і послуг[7]. Зовнішня торгівля є основним напрямом господарської діяльності суб'єктів зовнішньо-економічної діяльності (ЗЕД). Зовнішньоторговельні операції складають 80% всіх операцій, які включає ЗЕД суб'єктів світового господарства. Це означає, що у зовнішній торгівлі насамперед, і розкривається головний зміст господарської діяльності суб'єктів ЗЕД.

Зовнішня торгівля - це відносини між суб'єктами ЗЕД з приводу купівлі-продажу товарів, капіталів, робочої сили та послуг. Конкретний зміст зовнішньої торгівлі знаходить свій прояв у діяльності різних суб'єктів світового господарства.

По критерію суб'єктів, що здійснюють зовнішньоторговельні операції можна виділити:

1. Зовнішня торгівля держави - це сукупність експортно-імпортних операцій окремої країни, тобто операцій купівлі – продажу товарами та послугами з боку однієї країни іншій країні.

2. Зовнішня торгівля окремих суб'єктів ЗЕД - це сукупність експортно-імпортних операцій, який здійснює кожний з них окремо, не країна в загальному, а окремий її суб'єкт тієї чи іншої галузі[7].

Зовнішня торгівля країни характеризується певними показниками. Отож, **до основних показників належать:**

1. По критерію обсягу зовнішньої торгівлі суб'єктів ЗЕД виділяють:

1.1. *Експорт* — це продаж товарів за державний кордон, в іншу країну та їх переміщення через митний кордон країни — місце знаходження експортера — країни, яка продає товар. Може вимірюватись як кількістю коштів, так і кількістю реалізованої продукції. До експорту може також належати продаж товарів та послуг іноземним резидентам без їхнього вивезення за кордон країни-продавця, експортера.

1.2. *Реекспорт* — це продаж товарів, які швидше були завезені на територію країни з іншої країни, але тепер вони підлягають повторному продажу. Обсяг реекспортованих товарів включається до складу експорту і обліковується як експорт

1.3. *Імпорт* суб'єктів ЗЕД — це купівля товарів у іноземних суб'єктів та їх ввезення на територію країни-імпортера , включаючи закупку товарів, які призначені для особистого споживання національними організаціями та відомствами, що знаходяться за кордоном країни-імпортера. Імпорт розраховується як і у вартісних, так і у кількісних одиницях.

1.4. *Реімпорт* суб'єктів ЗЕД — це імпорт товарів, які раніше вивозилися із країни і не підлягали переробці.

1.5. *Зовнішньоторговельний оборот* суб'єктів ЗЕД — показник, який характеризує обсяг зовнішньої торгівлі країни, тобто це сума експорту та імпорту за певний проміжок часу, зазвичай розраховується за 1 рік.

1.6. *Фізичний обсяг* зовнішньої торгівлі суб'єктів ЗЕД — оцінка експорту або імпорту товарів у незмінних цінах одного періоду (як правило, року) для отримання інформації щодо руху товарної маси без впливу коливання цін.

1.7. *Генеральна торгівля* суб'єктів ЗЕД — прийняте у світі позначення зовнішньоторговельного обігу з урахуванням вартості транзитних товарів. Показує загальне зовнішнє ввезення, вивезення та транзиту товарів, тобто розраховується як сума експорту, імпорту та транзиту.

1.8. *Спеціальна торгівля* — це чистий зовнішньоторговельний оборот, тобто товари та послуги які були остаточно вивезені(експортовані) та ввезені, які не підлягають реекспорту та реімпорту.

2. Якщо ж брати класифікацію показників по критерію структури, то виділяють:

2.1. *Товарна структура* зовнішньої торгівлі – включає в себе поділ на товарну структуру експорту та імпорту. Товарна структура експорту - це поділ та об'єднання за певними ознаками сукупності товарів, що призначені для вивозу з країни, а товарна структура імпорту — відповідно систематизація за певними особливостями групи товарів, що ввозяться до країни.

2.2. *Географічна структура* зовнішньої торгівлі – також поділяється окремо на структуру експорту та імпорту. Якщо ж брати в загальному, то географічна структура – це розподіл товарів по країнами з яких вони доставляються, або куди вони вивозяться.

2.3. *Інституціональна структура* зовнішньої торгівлі – це розподіл зовнішньої торгівлі, який залежить від суб'єктів та методів здійснення експортно-імпортних операцій.

3. По критерію динаміки зовнішньоторговельних операцій виділяють такі показники:

3.1. *Темпи росту експорту* – показує динаміку зміни обсягу експорту, і визначається як співвідношення між обсягом експорту у звітному році відповідно до базисного. Розраховується у відсотках.

$$T_{p.e.} = \frac{E_{з.р.}}{E_{б.р.}} \times 100\%, \quad (\text{Формула 1.1})[7]$$

де $T_{p.e.}$ – темп росту імпорту, $E_{з.р.}$ – обсяг експорту у звітному році, $E_{б.р.}$ – обсяг експорту у базисному році.

3.2. *Темпи росту імпорту* – показує динаміку змін обсягу імпорту, розраховується у відсотках як співвідношення між обсягом імпорту у звітному році до базисного року.

$$T_{p.i.} = \frac{I_{з.р.}}{I_{б.р.}} \times 100\%, \quad (\text{Формула 1.2})[7]$$

Де $T_{p.i.}$ – темп росту імпорту, $I_{з.р.}$ – обсяг імпорту у звітному році, $I_{б.р.}$ – обсяг імпорту у базисному році.

3.3. *Темпи росту зовнішньоторговельного обороту(ЗТО)* – показує як змінюється величина обсягу ЗТО відносно інших років, розрахунок у відсотках – співвідношення даної величини у звітному році до базового року.

$$T_{p.ЗТО} = \frac{ЗТО_{з.р.}}{ЗТО_{б.р.}} \times 100\%, \quad (\text{Формула 1.3})[7]$$

Де $T_{p.ЗТО}$ – темп росту ЗТО, $ЗТО_{з.р.}$ – величина ЗТО у звітному періоді, $ЗТО_{б.р.}$ – величина ЗТО у базовому періоді.

3.4. Темпи приросту експорту – відсоткове співвідношення між темпами росту експорту у звітному та базовому роках відповідно.

$$T_{п.е.} = \frac{(Tr.e.)_{з.р.}}{(Tr.e.)_{б.р.}} \times 100\%, \quad (\text{Формула 1.4})[16]$$

де $T_{п.е.}$ – темп приросту експорту, $(Tr.e.)_{з.р.}$ – темп росту експорту у звітному періоді, $(Tr.e.)_{б.р.}$ – у базовому періоді.

3.5. Темп приросту імпорту – розрахунок показника здійснюється як відношення між темпами росту імпорту у звітному і базовому роках, вимірюється у відсотках.

$$T_{п.і.} = \frac{(Tr.i.)_{з.р.}}{(Tr.i.)_{б.р.}} \times 100\%, \quad (\text{Формула 1.5})[16]$$

де $T_{п.і.}$ – темп приросту імпорту, $(Tr.i.)_{з.р.}$ – темп приросту імпорту у звітному періоді, $(Tr.i.)_{б.р.}$ – у базовому періоді.

3.6. Темп приросту зовнішньоторговельного обігу – розраховується за даною формулою:

$$T_{п.ЗТО} = \frac{(Tr.зто.)_{з.р.}}{(Tr.зто.)_{б.р.}} \times 100\% \quad (\text{Формула 1.6})[16]$$

де $T_{п.ЗТО}$ – темп приросту ЗТО, $(Tr.зто.)_{з.р.}$ – темп росту ЗТО у звітному році, $(Tr.зто.)_{б.р.}$ – у базовому році.

4. По критерію результативності операцій зовнішньої торгівлі виділяють такі показники:

4.1. Сальдо торговельного балансу - це різниця вартості експорту і імпорту товарів за певний період часу (місяць, квартал, рік). В зв'язку з цим виділяють:- позитивне сальдо торговельного балансу – це означає, що вартість експорту перевищує вартість імпорту, тобто країна більше експортує; - негативне сальдо торговельного балансу суб'єктів ЗЕД - вартість імпорту

більша за вартість експорту, тобто купівля товарів чи послуг перевищує їх продаж.

4.2. Індекс умови зовнішньої торгівлі – показник вираховується як відношення цін експортних до імпорتنих товарів. Якщо даний показник >1 , то на кожну одиницю експортованого товару можна купити більше імпортованого, і навпаки. Якщо ж показник $= 1$, то це означає рівновагу у експортно-імпорتنих операціях.

Зовнішня торгівля як самостійний сектор економіки функціонувати не може, саме тому є ряд нормативів, приписів, законів за якими здійснюється обмін товарами та послугами, які у свою чергу забезпечують стабільність міжнародної торгівлі. Але, щоб забезпечити дану стабільність потрібно здійснювати державне врегулювання зовнішньої торгівлі. Основним принципом, за яким діє кожна держава є: обмеження імпорту (застосовують мито, квоти, ліцензії та інші торговельні обмеження) та збільшення обсягів експорту(надаються певні експортні субсидії). Відповідно до цього, всі інструменти державного регулювання поділяють на дві категорії – митні й не митні. Також варто зазначити, що держава для того щоб захистити свій внутрішній ринок від іноземних товарів може проводити політику протекціонізму – жорстке застосування торговельних обмежень. Ця політика має як і позитивні аспекти – розвиток, підтримка та популяризація вітчизняного виробника, так і негативні – може привести до посилення монополізму, що у свою чергу приведе до зниження конкурентоспроможності певних товарів, а також до застою розвитку економіки. Саме тому більшість країн вибирає поєднання двох політик: протекціонізму та фритредерства – режим вільної торгівлі – що передбачає мінімальне втручання держави у хід розвитку товарообмінних процесів[17]. Всі операції з приводу експорту та імпорту регулюються автоматично на ринку за допомогою попиту та пропозиції. Ці чинники сприяють поліпшенню якості товарів та послуг, понукають до чистої конкуренції то оптимізації цін.

Що ж до України, то державне врегулювання зовнішньої торгівлі також передбачає поєднання елементів протекціонізму та фритредерства з використанням їхніх інструментів впливу.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Аналіз ефективності та динаміки розвитку зовнішньої торгівлі будь-якої країни здійснюється за допомогою знаходження показників, які здатні проілюструвати економічну ситуацію країни. Одними із головних показників є експорт, імпорт та торговельне сальдо. За останні 3 роки, тобто з 2014 по 2016 рр. показники змінювались та не завжди демонстрували стабільність. Дані за ці роки наведені в таблиці 2.1

Таблиця 2.1

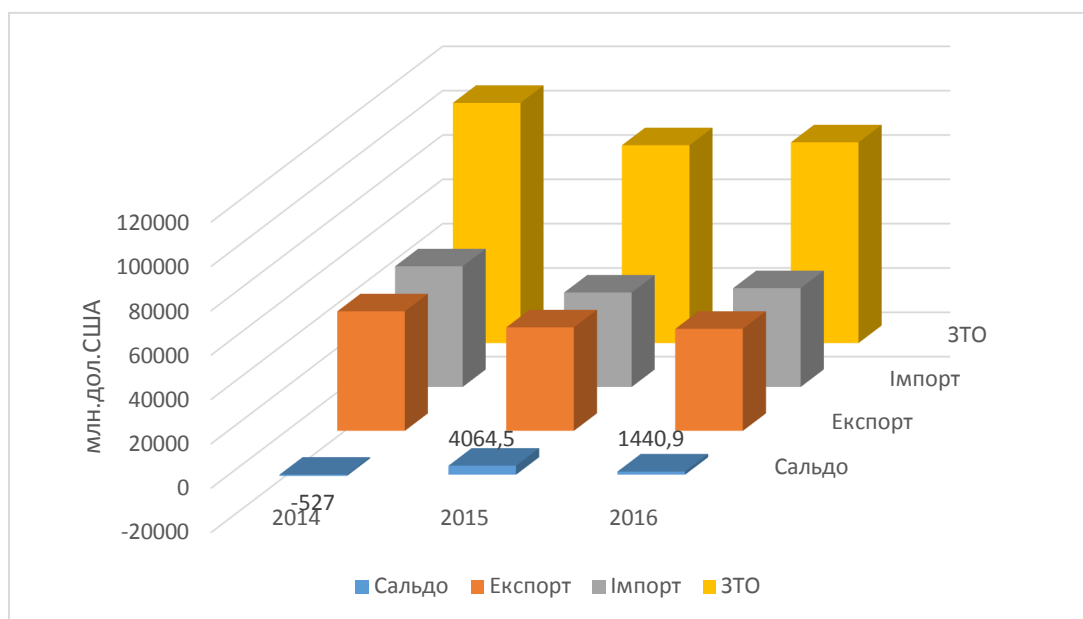
Показники експорту, імпорту, торговельного сальдо та зовнішньоторговельного обороту України за 2014 – 2016 рр.(млн. дол. США)

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Експорт	53901,7	46647,9	45994,2
Імпорт	54428,7	42583,4	44553,3
Сальдо	-527,0	4 064,5	1 440,9
Зовнішньоторговельний оборот	108330,4	89231,3	90547,5

Джерело: сформовано та укладено самостійно на основі даних з документів Державної служби статистики України. [4]

Проаналізувавши ці дані можна сказати, що у 2014 р. імпорт України перевищував експорт на 527,0 млн. дол. США, і це стало причиною того, що

сальдо торговельного балансу нашої країни за даний рік було від'ємним. Зовнішньоторговельний оборот становив – 108330,4 млн. доларів США, і це досить високий показник. Дані за 2015 р. говорять про те, що відбулись певні зміни та реформи, і тепер обсяг експорту перевищував обсяг імпорту і торговельне сальдо становить 4064,5 млн. дол. США. Хоча порівнюючи із попереднім роком обсяг як і експорту, так й імпорту значно скоротився. Це спричинено різними чинниками. Перш за все варто згадати, те що Україна втратила Автономну Республіку Крим, яка у структурі експорту та імпорту займала значну частку, а також втрата східної частини України через проведення АТО у цій зоні. Саме тут постраждали важливі економічні області – Донецька, Луганська, Запорізька, які були провідними постачальниками певних продуктів, товарів, сировини за кордон. А також, оскільки на території України проводяться воєнні дії, і більшість коштів уряд спрямовує на розвиток військової бази, зменшується при цьому потік коштів до різних секторів економіки, що свідчить про їх занепад. Зовнішньоторговельний обіг становив - 89231,3 млн. дол. США. Порівнюючи його величину за 2014 - 2015 рр. можемо спостерігати різючі зміни, і торговельний обіг 2015 р. становить майже $\frac{4}{5}$ від всього обсягу обороту у 2014р. Як ми бачимо, у 2016 р. загальний обсяг експорту зменшився, а імпорту збільшився відносно попереднього року, а також сальдо торговельного балансу України мало позитивний, додатній характер і становило 1440,9 млн. дол. США. Зовнішньоторговельний оборот зріс, і його величина становила – 90547,5 млн. дол. США. Проілюструємо все вище сказане на рисунку 2.1

Рис. 2.1 Ілюстрація даних торговельного сальдо, експорту, імпорту, зовнішньоторговельного обороту.

[за даними Державної служби статистики України]

Отже, проаналізувавши дані цієї рисунку можна зробити висновок, що за останні спостерігається тенденція до збільшення кількості коштів отриманих від експортних-імпортних операцій. Варто зазначити також, що сальдо торговельного балансу, яке показує покриття імпорту експортом має додатній характер, але все ж таки відносно 2015 року спостерігається тенденція до спаду обсягу торговельного сальдо.

Географічна та товарна структура України також є не менш важливими показниками у процесі аналізу зовнішньої торгівлі України. За допомогою цих показників ми можемо визначити на чому спеціалізується наша країна, які основні статті експорту та імпорту України, з якими країнами підтримуються тісні торговельні зв'язки. А також за допомогою цих показників можна визначити які галузі економіки є найбільш розвиненими, а які потребують розвитку. Отже дані основних статей експорту та імпорту України за 2014 – 2016 рр. наведені в таблицях, у розділі «Додатки».

Отже, як ми бачимо з таблиці 2.2 основними статтями експорту України у 2014 р. були: недорогоцінні метали та вироби з них (28, 3%) - чорні метали; продукти рослинного походження (16,2%) – зернові культури; мінеральні продукти (11,3%) – руди, шлак і зола, а також нафта; машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (10,5%) – реактори, котли ядерні та машини; жири та олії рослинного або тваринного походження (7,2%). Основними статтями імпорту: мінеральні продукти (29, 6%), серед яких варто відмітити мінеральні палива, а особливо природній газ; машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (16,0%) – реактори, котли та машини; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (12,5%) – фармацевтична та хімічна продукція.

Дані з таблиці 2.3 показують товарну структуру зовнішньої торгівлі за 2015 р. Можна сказати, що відносно 2014 року у структурі різких змін не відбулось. Найбільш експортованими товарами залишається продукція недорогоцінних металів (24,8%), варто виділити чорні метали, на яких припадає 21,1 % з 24, 8%; зріс обсяг експорту продуктів рослинного походження, і становить 20,9%, з яких найбільше продають зернові культури; відбувся спад обсягу експорту машин, обладнання та механізмів, електротехнічного обладнання – 10,3%; на продукцію «жири та олії тваринного або рослинного походження» припадає 8,7 % від загального обсягу експорту. Імпорт у 2015 році становив 68, 4 % відносно обсягу імпорту 2014 р. Незмінними залишились основні статті імпорту - мінеральні продукти, становлять 31,2%, основну масу із яких становлять мінеральні палива та нафта- близько 90%; машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 16,7%; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості становить 13, 4%.

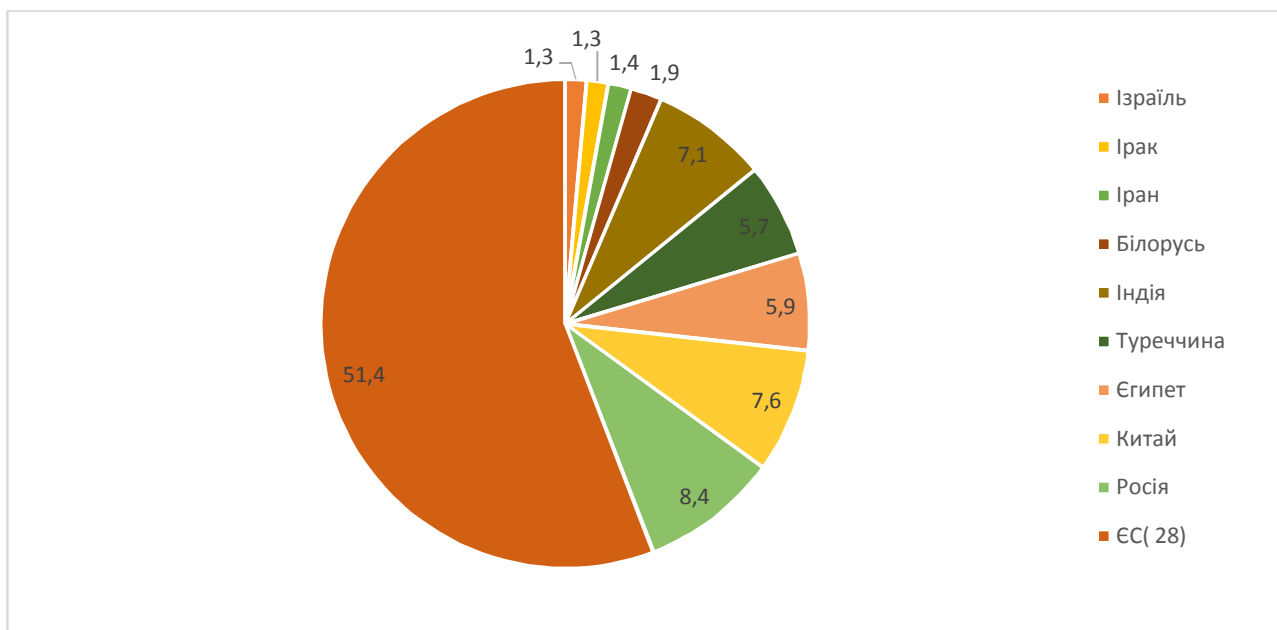
Дані за 2016 р. представлені в таблиці 2.4. аналізуючи її можна зробити висновок, що Україна продовжує експортувати продукти рослинного походження – 22, 3% - зернові культури займають перше місце по експорту; недорогоцінні метали – 22,9%, а особливо чорні метали; жири та олії тваринного або рослинного

походження 10,9 %; на машини та електротехнічну продукцію припадає – 10%. Структура імпорту також не змінилась, мінеральні продукти, становлять 21,6%, основні продукти - мінеральні палива та нафта, варто зазначити, що відносно 2015 року імпорт цих товарів впав приблизно на 1/3; машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 20,1%,; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості становить 14,3%.[13]

Отже, підбиваючи підсумки, по показнику товарної структури, варто зазначити, що структура експорту та імпорту товарів протягом 2014- 2015 рр. залишалась незмінною, тобто Україна продовжувала експортувати одні й ті самі товари. Також товарна структура експорту демонструє низьку відносно не високу конкурентоспроможність на зовнішньому ринку українських товарів з високою доданою вартістю. Основу експорту, як ми бачимо складають сировинні види продукції із низькою доданою вартістю, що позиціонує нашу державу як сировинний придаток розвинених країн: частка сировини становить більше 50%, що відповідає критичному рівню безпеки. Аналізуючи імпорт України, можна сказати, його структура також залишається стабільною, змінюється тільки кількість, тобто ми імпортуємо більше чи менше того самого товару кожного року. Основною статтею імпорту завжди виступають мінеральні палива, а особливо природній газ. Варто відмітити, що затребуваними є продукти хімічної та машинобудівної промисловості, а особливо, що стосується хімічної промисловості – то товари фармакологічної діяльності. Якщо ж говорити, по машинобудування – найчастіше купляється високоякісне обладнання та автомобілі. Динаміка по товарній структурі представляє нам те, що Україні потрібно розвивати такі галузі, як машинобудування та хімічну промисловість.

Географічна структура зовнішньої торгівлі України, як і товарна, у період з 2014 – 2016рр. майже незмінна. Проте варто зазначити ще донедавна одним із основних торговельних партнерів була Росія, але ситуація у 2014 р. змінилась, і тепер, щороку частка експортно-імпортних операцій з цією країною зменшується. На рисунку 2.2 представлено основних торговельних партнерів України

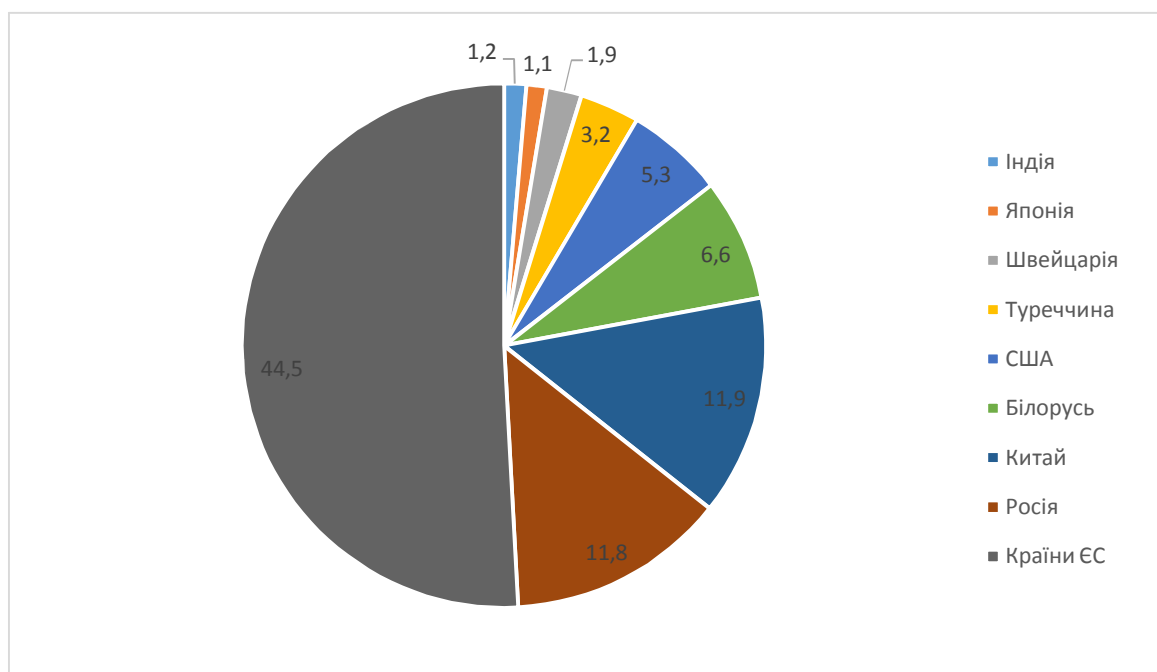

Рис. 2.2 Основні торговельні партнери України по експорту

[за даними Державної служби статистики України]

Як ми бачимо, Україна підтримує найтісніші торговельні зв'язки із країнами Євросоюзу, і більша частина експорту спрямована у країни Європи. Частка експорту до Росії становить 8,4% від загальної кількості. Проте варто відмітити, що відносно 2015 року кількість товарів, що були спрямовані до Росії у 2016 р. значно зменшилась, адже у 2015 р. частка експорту до Росії становила 12,4%. Що ж до країн, які є членами ЄС, то Україна найбільше експортує до Австрії, Іспанії, Італії, Німеччини, Польща, Чехія. На експорт переважно йде сировина та напівфабрикати, тільки близько 40 % від всіх експортованих товарів це готова продукція.

Географічна структура імпорту представлена на рисунку 2.3.

Рис. 2.1. Географічна структура імпорту

[за даними Державної служби статистики України]

Отож, аналізуючи вище вказану діаграму можна сказати, що основними країнами з якими здійснюється зовнішньоекономічна діяльність по імпорту є Росія, Китай, Білорусь, США, Туреччина, Швейцарія, Японія, Індія та країни Європи. Найбільше імпорту з країн ЄС здійснюється з таких країн: Польща, Німеччина, Франція, Іспанія, Італія. Варто відзначити, що частка імпорту з країн ЄС значно зросла, відносно попередніх років, адже економічне співробітництво України та Росії протягом 2014-2016 рр. зменшило оберти свого розвитку, а також багато договорів по постачанню продуктів, сировини, тобто різного роду товарів, були розірвані. Це спричинило те, що частка російського імпорту до України щороку зменшується. Так, наприклад, одним із найбільш імпортованих товарів був природний газ, проте станом на 2016 р. імпорт російського газу дорівнює 0. Якщо порівнювати дані, за останні роки, то можна спостерігати таку динаміку постачання: у 2014 р. – разом 19,5 млрд. куб., з яких 14,5 млрд. куб. з Росії, а 5,0 млрд. куб. з території ЄС ; 2015 р. – разом 16,4 млрд. куб., з яких 6,1 млрд. куб. з Росії, 10,3 – з країн ЄС; 2016 р – разом 11,1 млрд. куб., і це все постачалось з Європи, з таких країн як Словаччина, Польща та Угорщина. Також можна

поспостерігати тенденцію до скорочення імпорту газу в загальному, що свідчить, про те, що Україна стає все більш незалежною від імпорту цього виду мінеральної продукції.

Про динаміку розвитку зовнішньоекономічної діяльності також свідчать показники росту та приросту експорту, імпорту та зовнішньоторговельного обігу. Розрахунок цих даних здійснюється відповідно за формулами вказаними вище. Показники росту представлені у таблиці 2.5

Примітка: у 2013 р. обсяг експорту– 63320,7 млн. дол. США; імпорт – 76986,8 млн. дол. США; зовнішньоторговельний обіг – 140307,5 млн. дол. США.

Таблиця 2.5

Динаміка росту

	2014	2015	2016
Темп росту експорту	85,1%	86,5%	98,6%
Темп росту імпорту	70,7%	78,2%	104,6%
Темп росту ЗТО	77,2%	82,4%	101,5%

Джерело: сформовано та укладено самостійно на основі даних з документів Державної служби статистики України.

Розрахунок даних здійснювався відносно попереднього року, тобто якщо за звітній рік виступав 2014 р. то базисним був 2013 р. і відповідно якщо за звітній – 2015р. , то базисний 2014р., і так далі.

Отож, аналізуючи дані з таблиці, можна сказати, що спостерігався все ж таки від’ємний ріст експорту в період 2014-2015рр., тобто експорт поточного року не повністю покривав експорт минулого року, і становив лише певну часту від обсягу минулорічного, обсяг коштів отриманих від продажу щороку

зменшувалась. Але, у 2016р. експорт становив 98,6 % від обсягу експорту 2015р., це свідчить про те, що обсяг експорту майже не змінився. Темп росту імпорту говорить про те, що у 2014 та 2015 рр. кількість імпорتنих операцій зменшувалась кожного року відповідно, адже немає 100% показника, який би свідчив, що обсяг імпорту поточного року дорівнює обсягу попереднього. У 2016р. ситуація змінилась і темп росту становив 104,6%. Якщо брати відносно 2015, то обсяг імпорту у 2016р. зріс на 4,6 %, тобто операції по купівлі товарів зросли. Таке ж саме становище і з зовнішньоторговельним оборотом, тобто протягом 2014-2015рр. відбувався спад, а у 2016р. зростання. Підбиваючи підсумки, можна сказати, що 2016 р, відносно 2 попередніх років показав найкращі результати, та показав в загальному покриття обсягу показників експорту, імпорту та ЗТО.

Показники приросту зовнішньої торгівлі представлені таблиці 2.6

Примітка: для знаходження темпів приросту нам потрібно ще використати дані за 2013р.: темп росту експорту – 92,0% ; темп росту імпорту – 90,9 % ; темп росту ЗТО – 91,4% .

Таблиця 2.6

Динаміка приросту

	2014р.	2015р.	2016р.
Темп приросту експорту	92,5%	101,6%	114,0%

Темп приросту імпорту	77,8%	110,6%	133,8%
Темп приросту ЗТО	84,5%	106,7%	123,2%

Джерело: сформовано та укладено самостійно на основі даних з документів Державної служби статистики України.

Аналізуючи дані з таблиці 2.6. можна стверджувати, що динаміка приросту експорту, імпорту та зовнішньоторговельного обороту є позитивною. Спостерігається тенденція до покращення показників, тобто можна спрогнозувати що і надалі буде спостерігатись розвиток експортно-імпортних операцій, що свідчить про розвиток зовнішньоекономічної діяльності країни в загальному.

РОЗДІЛ III. РОЛЬ ТА МІСЦЕ УКРАЇНИ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Україна як самостійна держава почала своє існування у 90-х роках минулого століття. У своєму розвитку, і зокрема у розвитку зовнішньої торгівлі вона пройшла декілька етапів, кожен з яких має свої особливості. Виділяють такі етапи:

1) Етап трансформаційної кризи (1990-ті рр.) – початок самостійності та незалежності – на цьому етапі спостерігався значний вплив успадкованих від командно- адміністративної, планової економіки чинників, широке застосування нетарифних обмежень, що поступово призвело до скорочення обсягів як і експорту, так й імпорту.

2) Етап економічного відновлення (2000-2008 рр.). В цей період спостерігається підвищення динаміки зовнішньої торгівлі – зростає тенденція до збільшення обсягів експорту та імпорту, чому сприяла низка заходів держави щодо лібералізації умов зовнішньої торгівлі, пов'язаних з підготовкою вступу до СОТ. Спостерігається також економічне зростання та сприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура. Найвища частка зростання була забезпечена посиленням розвитком торгівлі у 2003-2008 рр.: протягом цього періоду експорт товарів та послуг виріс у 2,8 рази, а імпорт – у 3,8 рази. Це свідчить про те, що зовнішньоекономічна діяльність держави проявлялась на нових рівнях та з високою потужністю. Починаючи з 2006 р., обсяг імпорту перевищив обсяг експорту, це явище пояснюється розвитком кредитування споживчих потреб за відсутності істотних змін у структурі виробництва та експорту (близько 75% всього експорту припадає на товари проміжного споживання, сировину, тобто не на товари кінцевої продукції). Для цього етапу розвитку також характерне таке явище, як профіцит торгівлі послугами.

3) Третій етап (2008 р. – дотепер) пов'язаний зі членством України у СОТ. Ключовим напрямком торговельної політики стала двостороння лібералізація в рамках переговорів з іншими країнами, та інтеграція до Європи. Що стосується масштабів зовнішньої торгівлі, то на їх скорочення на початку цього періоду вплинули кризові явища у світовій і вітчизняній економіці. Значного впливу завдала фінансова криза, 2008р., яка вдарила не тільки по економіці України, а й по економічній ситуації усього світу. Після неї відбувся період застою і тільки у 2011 р. спостерігається підвищення динаміки експортно-імпортних операцій України. Так, обсяг експорту товарів і послуг склав на 30% більше 2010 р.,

імпорту на 34% більше 2010 р. З періоду 2011р. по 2013р. відбувалось також зростання обсягу імпорту та експорту. І тільки дані за 2014 рік говорять зовсім про інше, виручка від експортно-імпортних операцій впала, і на цей ефект сильного впливу завдала не тільки політична ситуація, а ситуація, що склалась на Сході країни. Саме тому динаміка різко змінилась. Проте, 2015-2016рр. показали тенденцію до збільшення обсягів експорту та імпорту.

Також варто відмітити, що важливим є те, що Україна набула членства СОТ, це стало результатом концентрації великих політичних зусиль та широкого усвідомлення можливостей, які будуть надані з інтеграції у світовий торговельний ринок. Членство СОТ стало поштовхом для початку переговорів про зону вільної торгівлі (ЗВТ) з Європейським Союзом та іншими міжнародними організаціями. Статус учасника СОТ, як передумова об'єднання з ЄС, виходить з того, що сьогодні більша, значніша частка співробітництва між країнами відбувається на торговельно-економічному рівні. Крім того, статус України як члена СОТ, відіграє важливу роль для Європи та виступає одним із критеріїв відповідності її економіки до стандартів міжнародного бізнесу, торгівлі та інвестицій. Саме ці фактори та стандарти є фільтром, через який треба пройти, щоб довести свою готовність до співпраці з європейськими партнерами.

Вступ до СОТ є дуже суттєвим чинником формування привабливого іміджу України на міжнародному світовому економічному ринку. Це насамперед впливає на становлення ділового середовища не тільки для національних, а й для іноземних компаній[1].

З моменту вступу України до СОТ пройшла вже 5 років, і саме тому зараз варто підбити підсумки, і вказати на переваги, які отримала наша країна. Найважливішим, і найбільш відчутнім стало те, що покращились умови торгівлі із більш ніж 150 країнами світу, на яких припадає приблизно 95% світової торгівлі. Відбулось також спрощення режиму торгівлі, зменшення деяких тарифних і нетарифних обмежень у доступі української продукції на товарні ринки країн-членів СОТ. Україна також отримала можливість захисту інтересів національних

виробників згідно з процедурою розгляду суперечок Світової організації торгівлі. До переваг також належить отримання офіційного статусу переговорів України та ЄС із питань створення зони вільної торгівлі. Відбулось скасування квот на український експорт продукції з галузі металургії до ЄС. Надання доступу до дешевої сировини, устаткування та комплектуючих до нього. Забезпечення недискримінаційного транзиту послуг та товарів. Якщо ж говорити про недоліки вступу України до СОТ, то варто відзначити те, що ця співпраця розпочалась в період фінансової кризи, а це не одразу дає позитивні результату розвитку. Також Україна взяла на себе ряд зобов'язань, які стосуються подальшого реформування та лібералізації торговельного режиму. Найбільшою та найсуттєвішою проблемою для української торгівлі була і залишається невідповідність українських національних стандартів, технічних норм до правил та вимог світового ринку. Варто зазначити, що впровадження заходів для підвищення рівня відповідності у свою чергу спричинить підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг українського експорту, а це сприятиме відкритості доступу на інші ринки.

Отож, можна підсумувати, що на сучасному етапі розвитку процес проникнення вітчизняними товаровиробниками на зарубіжні ринки супроводжується значними труднощами і проблемами. Серед них можна виокремити:

1. Високий рівень конкуренції західних компаній. Європейські компанії створюють різноманітні бар'єри при вході на їх ринок, не дають можливість вітчизняним підприємствам конкурувати зі своєю продукцією на зарубіжних ринках. Також низька конкурентоспроможність продукції вітчизняного виробництва зумовлена недостатнім рівнем якості в порівнянні з іноземними товарами-аналогами;

2. Значна частка фізично й морально застарілої техніки. Непрацююче обладнання, недостатня технологічна і ресурсна гнучкість, низька впроваджуваність провідних науково-технічних розробок у виробництво не

дозволяє підприємствам досягнути рівня виробництва, який би дав змогу витримувати конкуренцію з іноземними фірмами;

3. Високий рівень державного регулювання, що призводить до потреби в узгодженні різних питань у міністерствах, відомствах, місцевих адміністраціях та передбачає чималі витрати часу і зусиль суб'єктами ЗЕД ;

4. Низький рівень інноваційної привабливості. Так, проаналізувавши інвестиції на душу населення, можна зробити висновок, що рівень інвестування є надзвичайно низьким. А за рейтингом інвестиційної привабливості Україна знаходиться на 89 місці. Кількість інвестицій у розвиток підприємств зменшується з кожним роком – 2013 рік – 530 млрд. дол, 2014 рік – 5000 млрд. дол, 2015 рік – 2860 млрд. дол. Низький рівень інноваційної привабливості зумовлює висококваліфікованих спеціалістів іммігрувати за кордон, що у свою чергу спричиняє відтік розумів.

Вище окреслені проблеми ЗЕД в Україні, вимагають здійснення певних перетворень та проведення в економіці держави прогресивних, інноваційних заходів – реформ, які б надали змогу вийти на новий якісний рівень розвитку як міжнародних відносин, так і країни в цілому. До таких перетворень та заходів можна віднести:

1. Підвищення ефективності ЗЕД підприємств. Для цього необхідно визначити перелік країн, які є потенційно привабливими з точки зору проникнення на їхні ринки. При цьому варто ретельно проаналізувати стан середовища міжнародного маркетингу, який включає в себе вивчення економічного середовища кожної з країн [2] . Підприємству, яке вирішило вийти на іноземний ринок, необхідно взяти до уваги існування безлічі обмежень і перешкод у міжнародній торгівлі як у країні, на ринок якої воно збирається вийти, так і у своїй власній. До таких обмежень належать: митні тарифи (фіскальні та протекціоністські); валютний контроль з боку держави; низка нетарифних бар'єрів (системи національних стандартів безпеки, якості тощо). Вивчення

економічного середовища передбачає аналіз економіки кожної з країн на предмет її привабливості як експортного ринку. Результатом вивчення середовища міжнародного маркетингу є інформація, аналіз якої дає змогу прийняти рішення про принципову доцільність (або недоцільність) виходу підприємства на зарубіжний ринок;

2. Підвищення конкурентоспроможності. Здійснення цього можливе лише за умови вкладення капіталу та впровадження сучасних інноваційних розробок у пріоритетні галузі [14]. У переважній більшості продукція вітчизняних товаровиробників характеризується низьким рівнем якості, що не відповідає світовим стандартам, а також високим рівнем витрат на її виробництво, що в кінцевому підсумку обумовлює низький рівень конкурентоспроможності на зарубіжних ринках. Покращити якість – це покращити конкурентоспроможність своїх товарів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Із новим підходом до якості продукції зростає роль стандартизації, у розвитку якої значну роль відіграє держава. Більшість іноземних підприємств використовують для цього міжнародні стандарти ISO серії 9000 та похідні від них QS 9000, ISO 14000 тощо. Але найкращих результатів досягають ті, хто вдосконалює свої системи якості на засадах концепцій загального управління якістю (TQM), якими передбачено безперервне вдосконалення організації, поліпшення якості продукції і задоволення потреб усіх зацікавлених сторін: споживачів, постачальників, персоналу, власників та суспільства. Ефективною у використанні можна вважати систему Кайзен. Ця концепція полягає у запровадженні безперервних змін, з метою удосконалення, тобто удосконалення маленькими приростами за довший період часу. Кайзен змушує працівників стати обізнаними з метою повнішого використання їх навичок, поліпшення виробничого процесу, успішнішого ведення бізнесу. Особливостями, що відрізняють Кайзен від типових інновацій і реінженірингу, є такі: короткострокова реалізація; низькі витрати; використання доступного потенціалу людських ресурсів; стимулювання творчого потенціалу [20].

3. Полегшення умов для співпраці підприємства з державою. Особливу увагу варто приділити подоланню бюрократизму та введення механізму, що надасть можливість вирішувати всі розбіжності з міністерствами дистанційно, тобто електронно. Також необхідним є вдосконалення і запровадження гнучкої податкової, кредитної, валютної політики, що стимулює диверсифікацію експортно-імпортних операцій, зміцнення та забезпечення конвертованості національної валюти;

4. Змістовний перегляд експортно-імпортної політики держави. Поступовий перехід від експорту сировини на виробництво продукції з високою доданою вартістю, тобто кінцевої продукції. Також потрібно відмовитись від імпорту тих товарів, які можуть бути вироблені вітчизняними підприємствами. Особливо це стосується різних харчових продуктів, надання послуг тощо;

5. Підвищення технічного рівня, впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, підвищення рівня механізації та автоматизації виробництва, залучення до управління підприємствами висококваліфікованих фахівців з відповідно високою заробітною платнею; науково-технічне й технологічне оновлення виробництва із забезпеченням його конкурентоспроможності шляхом глибокої модернізації; зменшення ресурсомісткості за рахунок ефективного використання власних паливно-сировинних ресурсів [20];

6. Врегулювання конфліктної ситуації з Росією. Вирішення питань щодо обмеження доступу ряду товарів українського походження на російський ринок та припинення воєнних дій на сході країни;

7. Налагодження ділових стосунків з Азією, а особливо з Японією для проведення науково-технічних досліджень і впровадження їх результатів у виробництво. Співробітництво з Індією на взаємовигідних умовах: використання дешевої сировини Індії (сировини для легкої, харчової та хімічної промисловості) та науково-технічної бази України;

8. Здійснення широкої підтримки вітчизняних виробників для входу на ринок країн ЄС, що можливо здійснити за рахунок створення експортно-кредитних агентств тощо. Потрібно зазначити що основною перспективою розвитку ЗЕД підприємств України є створення поглибленої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, що стане етапом спільного економічного простору, який охоплює не тільки торгівлю товарами, але й торгівлю послугами [2]. Успішне впровадження запропонованих заходів у діяльність вітчизняних підприємств надасть можливість отримати такі переваги як: по-перше, нові ринки збуту та, як наслідок, суттєві зрушення у структурі споживчого ринку як ЄС, так і України за рахунок розширення асортименту товарів і послуг; по-друге, запозичення досвіду правильного ведення бізнесу, можливість наслідування прикладу роботи в ієрархії керівник-працівник; по-третє, використання наукового потенціалу України та працівників з високим рівнем підготовки як інструменту підвищення ефективності інформаційно-інноваційної політики. Науково-дослідна діяльність повинна розглядатися як основа подолання суперечностей соціально-економічного розвитку, зокрема, підвищення рівня життя населення.

Отже, розглядаючи питання місця України у світі, варто зазначити, що хоча наша країна розвивається, та стабілізує ситуацію, все ж таки є ряд недоліків та проблем, які треба подолати та вирішити.

ВИСНОВКИ

Зовнішня торгівля – це форма міжнародної торгівлі для національного господарства певної країни. Зовнішня торгівля (ЗТ) — це торгівля однієї країни з

іншими, яка складається з оплачуваного вивезення (експорту) та ввезення (імпорту) товарів і послуг..

Зовнішня торгівля - це відносини між суб'єктами ЗЕД з приводу купівлі-продажу товарів, капіталів, робочої сили та послуг. Конкретний зміст зовнішньої торгівлі знаходить свій прояв у діяльності різних суб'єктів світового господарства. По критерію суб'єктів, що здійснюють зовнішньоторговельні операції можна виділити – зовнішню торгівлю держави та зовнішню торгівлю окремих суб'єктів ЗЕД.

Для характеристики зовнішньої торгівлі використовують ряд показників, основними з яких є: експорт, імпорт, зовнішньоторговельний оборот, торговельне сальдо, товарна та географічна структура, темпи росту та приросту експорту, імпорту та ЗТО.

Також, аналізуючи економіку України варто зазначити, що спостерігається поєднання як і фритредерства так і протекціонізму, що свідчить про те, що всі експортно-імпортні операції регулюються автоматично на ринку за допомогою попиту та пропозиції, але держава також здійснює вплив за допомогою тарифних та нетарифних методів.

Що ж до аналізу динаміки зовнішньої торгівлі України, то особливістю є те, що за останні роки спостерігається покращення ситуації у зовнішньоекономічній діяльності. Обсяг ЗТО зростає – це свідчить, що обсяг експорту та імпорту зростає, спостерігається позитивне сальдо торговельного балансу. Варто також зазначити, що розвивається торгівля послугами, та щороку кількість коштів отриманих від неї зростає. Що ж до торгівлі товарів, то в загальному на експорт йдуть сировинні види продукції із низькою доданою вартістю. Хоча, варт зазначити у нашої країни є масу можливостей для того щоб виробляти та експортувати продукти кінцевого споживання.

Географічна структура говорить нам про те, що основними партнерами у здійсненні зовнішньої торгівлі виступають здебільшого сусідні країни – Росія,

Білорусь, Польща. Україна також співпрацює із країнами ЄС. Підтримуються тісні зв'язки також із такими країнами як Єгипет, Туреччина, Індія та США.

Темпи росту та приросту показують позитивну динаміку, що дає змогу скласти припущення про те, що відбувається розвиток зовнішньоекономічної діяльності України.

Якщо ж говорити про основні переваги та недоліки ЗТ України, то до переваг належить те, що покращуються та лібералізуються умови торгівлі із провідними країнами світу. Основним недоліком є те, що українські товари не відповідають стандартам Європи.

Отже, забезпечення належного рівня зовнішньоекономічної діяльності підприємств можливе за умови подолання виявлених проблем. При цьому подальший розвиток економіки України варто пов'язувати з тією економічною стратегією, яка орієнтована на розвиток зовнішньоекономічної діяльності, напрямами вдосконалення якої є: розробка стратегії ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності; формування системи її довгострокових цілей; оцінка потенційних можливостей підприємства на конкретному ринку; розробка міжнародної маркетингової стратегії. Лише на основі всебічного вивчення кон'юнктури світових ринків, підвищення конкурентноздатності продукції, застосування сучасних технологій можна досягти ефекту у зовнішньоекономічній діяльності. На перспективу цікавими видаються дослідження щодо інструментів вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Воронкова В.Г., Місце і роль України в глобалізаційних процесах сучасності [Текст] / Воронкова В.Г. // – 2009. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_37_2.pdf

2. Гальчинський, А.С. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць. – К.: ЮЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
3. Глобальна торгова система : розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ [Текст] / Т. М. Циганова, А. О. Олефір, О. В. Фурсова [та ін.] ; кер. авт. кол. і наук. ред.Т. М. Циганкова. – К. : КНЕУ, 2003. – 664 с.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Економічний дискусійний клуб: Основні показники міжнародної торгівлі України , ЄС та Росії у I кварталі 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/osnovni-pokaznyky-mizhnarodnoyi-torgivli-ukrayiny-yes-ta-rosiyi-u-i-kvartali-2016-roku>
6. Качан Є. П. Регіональна економіка / Є.П Качан. – К. : Видавництво, 2011.
7. Навчальні матеріали онлайн. Міжнародні економічні відносини. Структура, види і форми реалізації міжнародних економічних відносин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1298010839240/ekonomika/struktura_vidi_formi_realizatsiyi_mizhnarodnih_ekonomichnih_vidnosin#531
8. Національна акціонерна компанія України «Нафтогаз» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/DDF058F6412F06C8C2257F4900584C01?OpenDocument&Highlight=0,2014>
9. Одягайло Б. М. Міжнародна маркетингова стратегія для українського підприємства в умовах обмеженого попиту / Б.М. Одягайло // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2009. – № 3(19). – С. 7–13.
10. Осика, С. Г. Світова організація торгівлі [Текст] / С. Г. Осика, В. Т. Пятницький. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : К.І.С., 2004. – 516 с. – Режим доступу : http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2012/літс/світова_організація_торгівлі_пятницький_2005.pdf

11. Офіційний сайт Україна і Світова Організація Торгівлі-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wto.in.ua>;
12. Павленко, І. І. Міжнародна торгівля та інвестиції [Текст] : навч. посіб. / І. І. Павленко, О. В. Варяниченко, Н. А. Навроцька. – К. : ЦУЛ, 2012. – 256 с. – Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/Mizhnarodna_torgivlya_ta_investicii_Pavlenko2012.pdf.
13. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії. Торговельно-економічне співробітництво Україна-ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/ukraine-eu-trade>
14. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за ред. І.І. Дахно. – К. : ЦУЛ, 2009. – 472с.
15. Рилач, Н. М. Зовнішня торгівля України: сценарії інтеграції [Текст] / Н. М. Рилач // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 103, ч. 2. – С. 80-83
16. Рум'янцев А. П. Зовнішньоекономічна діяльність : Навчальний посібник/ А. П. Рум'янцев, Н. С. Рум'янцева; М-во освіти і науки України. -К.: Центр навчальної літератури, 2004. -375 с.
17. Система світової торгівлі [Текст] : практ. посіб. / пер.з англ. П'ятницького В. П. – [2-е вид.]. – К. : К.І.С., 2002. – 348 с.
18. Чирак Микола, Еволюція фіскального регулювання зовнішньоторговельної діяльності в Україні [Текст] / Микола Чирак, Вікторія Клімчик // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 3. – С. 74-88. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/7439/1/%D0%A7%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BA%20%D0%9C..pdf>.
19. Чужиков, В. І. Зона вільної торгівлі України та ЄС: аналіз потенційних наслідків [Текст] / В. І. Чужиков // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 1 : Серія "Економіка". – С. 106-111
20. Яковлев А. І. Удосконалення методів визначення ефективності ЗЕД /А.І. Яковлев // Фінанси України. – 2014. – № 9. – С.25-27

21. Яремко, Л. А. Дотримання екологічної безпеки при здійсненні зовнішньоторговельної діяльності [Текст] / Л. А. Яремко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 111, ч. 2. – С. 112-118.

Додатки

Таблиця 2.2.

Товарна структура зовнішньої торгівлі 2014р.

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт			Імпорт		
	тис.д ол. США	у % до 2013 р.	у % до загального	тис.д ол. США	у % до 2013	у % до загального

			обсягу		р.	обсягу
Усього	53901 689,1	8 6,5	100,0	54428 716,9	7 1,8	100,0
у тому числі						
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	10144 73,9	9 3,7	1,9	11241 29,2	6 0,8	2,1
II. Продукти рослинного походження	87361 39,2	9 8,7	16,2	20316 39,6	7 7,9	3,7
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	38220 31,8	1 09,3	7,1	30170 2,6	7 4,8	0,6
IV. Готові харчові продукти	30963 08,9	8 8,5	5,7	26017 85,3	8 1,9	4,8
V. Мінеральні продукти	61035 34,8	8 4,9	11,3	16095 408,2	7 2,3	29,6
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	30540 72,6	7 6,2	5,7	67821 70,4	8 0,7	12,5
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	58642 3,1	7 4,7	1,1	36380 93,5	7 9,7	6,7
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	15668 4,9	1 05,2	0,3	22267 0,0	8 6,9	0,4
IX. Деревина і вироби з деревини	12626 40,8	1 10,4	2,3	29451 8,7	7 2,9	0,5
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	98558 3,0	7 9,2	1,8	12896 82,3	6 8,2	2,4
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	78582 9,6	9 7,1	1,5	18833 42,3	7 8,4	3,5
XII. Взуття, головні убори, парасольки	20280 9,0	1 02,1	0,4	43066 1,8	5 4,4	0,8
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	47930 7,8	8 2,3	0,9	80147 9,4	7 1,1	1,5
XIV. Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	16144 3,7	1 36,4	0,3	29684 0,0	4 3,0	0,5
XV. Недорогоцінні	15229 006,2	8 6,9	28,3	33243 72,1	6 7,1	6,1

метали та вироби з них						
XVI. Машины, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	56572 05,1	8 2,9	10,5	87207 56,2	7 3,6	16,0
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	14721 25,6	4 5,0	2,7	26481 53,7	4 5,3	4,9
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	23199 9,2	7 9,7	0,4	67292 3,4	6 2,5	1,2
XX. Різні промислові товари	73627 1,2	1 11,7	1,4	90211 2,6	1 02,1	1,7
XXI. Твори мистецтва	231,9	3 6,4	0,0	8784,7	3 7,8	0,0
Товари, придбані в портах	9738,3	4 6,6	0,0	24724 6,7	8 8,3	0,5

Джерело: Державної служби статистики України[4]

Таблиця 2.3

Товарна структура зовнішньої торгівлі за 2015 р.

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт			Імпорт		
	тис.до л. США	у % до 2014	у % до загального обсягу	тис.до л. США	у % до 2014	у % до загального обсягу
Усього	381271 49,7	7 0,7	100,0	375164 43,0	6 8,9	100,0
у тому числі						
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	823434, 9	81 ,2	2,2	548170, 2	4 8,8	1,5
II. Продукти рослинного походження	7971492 ,5	91 ,2	20,9	1146186 ,3	5 6,4	3,1
III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	3299799 ,1	86 ,3	8,7	182338, 9	6 0,4	0,5
IV. Готові	2468418	79	6,5	1607736	6	4,3

харчові продукти	,0	,7		,9	1,8	
V. Мінеральні продукти	3099490 ,6	50 ,8	8,1	1168998 5,7	7 2,6	31,2
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	2130843 ,6	69 ,8	5,6	5009163 ,1	7 3,9	13,4
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	412557, 1	70 ,4	1,1	2646219 ,1	7 2,7	7,1
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	114699, 2	73 ,2	0,3	167387, 7	7 5,2	0,4
IX. Деревина і вироби з деревини	1107197 ,0	87 ,7	2,9	148211, 0	5 0,3	0,4
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	617096, 0	62 ,6	1,6	878068, 9	6 8,1	2,3
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	634219, 5	80 ,7	1,7	1414595 ,1	7 5,1	3,8
XII. Взуття, головні убори, парасольки	150820, 0	74 ,4	0,4	248268, 2	5 7,6	0,7
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	331570, 9	69 ,2	0,9	509976, 3	6 3,6	1,4
XIV. 71 Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	82031,4	50 ,8	0,2	71870,3	2 4,2	0,2
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	9470719 ,2	62 ,2	24,8	2004239 ,5	6 0,3	5,3
XVI. Машини, обладнання та	3940855 ,8	69 ,7	10,3	6273379 ,8	7 1,9	16,7

механізми; електротехнічне обладнання						
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	679179, 3	46 ,1	1,8	1743638 ,6	6 5,8	4,6
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	158568, 5	68 ,3	0,4	463826, 4	6 8,9	1,2
XX. Різні промислові товари	524316, 1	71 ,2	1,4	511940, 1	5 6,7	1,4
XXI. Твори мистецтва	290,0	12 5,1	0,0	637,7	7 ,3	0,0
Товари, придбані в портах	4025,3	41 ,3	0,0	182924, 3	7 4,0	0,5

Джерело: Державної служби статистики України[4]

Таблиця 2.4

Товарна структура зовнішньої торгівлі 2016 р.

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт			Імпорт		
	тис.до л. США	у % до 2015	у % до загального обсягу	тис.до л. США	у % до 2015	у % до загального обсягу
Усього	363628 01,5	9 5,4	100,0	392486 07,7	1 04,6	100,0
у тому числі						
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	775159, 8	9 4,1	2,1	626323, 0	11 4,3	1,6
II. Продукти рослинного походження	809528 7,4	1 01,6	22,3	128463 4,1	11 2,1	3,3
III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	396298 5,6	1 20,1	10,9	245957, 3	13 4,9	0,6
IV. Готові харчові продукти	245086 3,4	9 9,3	6,7	173305 9,7	10 7,8	4,4
V.	272839	8	7,5	849353	72	21,6

Мінеральні продукти	4,6	8,0		6,4	,7	
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	155706 5,0	7 3,1	4,3	561824 1,0	11 2,2	14,3
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	409211, 7	9 9,2	1,1	286702 0,1	10 8,3	7,3
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	121962, 5	1 06,3	0,3	208857, 3	12 4,8	0,5
IX. Деревина і вироби з деревини	113166 0,1	1 02,2	3,1	196733, 7	13 2,7	0,5
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	536906, 2	8 7,0	1,5	915225, 4	10 4,2	2,3
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	677352, 1	1 06,8	1,9	154575 3,8	10 9,3	3,9
XII. Взуття, головні убори, парасольки	163821, 3	1 08,6	0,5	269506, 2	10 8,6	0,7
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	298549, 1	9 0,0	0,8	605676, 7	11 8,8	1,5
XIV. 71 Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	51957,8	6 3,3	0,1	67347,6	93 ,7	0,2
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	833893 6,7	8 8,0	22,9	230493 5,9	11 5,0	5,9
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне	363796 2,3	9 2,3	10,0	789035 7,4	12 5,8	20,1

обладнання						
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	555663, 7	8 1,8	1,5	296257 8,0	16 9,9	7,5
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	145689, 1	9 1,9	0,4	580194, 9	12 5,1	1,5
XX. Різні промислові товари	537046, 6	1 02,4	1,5	626303, 8	12 2,3	1,6
XXI. 97 Твори мистецтва	182,5	6 2,9	0,0	1304,7	20 4,6	0,0
Товари, придбані в портах	3881,9	9 6,4	0,0	165052, 6	90 ,2	0,4

Джерело: Державної служби статистики України [4]

АНТИПЛАГІАТ

tanyamkt98@gmail.com
[Бесплатный доступ](#) (0/0), [Баланс: 0](#)
 Модуль поиска Интернет

О документе ⚠

Оригинальность: 81.02%

Займствования: **18.98%**

Цитирование: 0%

Дата: 16.05.2017

Источников: 20

← [В кабинет](#) Курсова.docx [В кабинет](#) →

[История отчетов](#)
[Выгрузить .arfx](#)
[Выгрузить .pdf](#)
[Краткая информация](#)
[Версия для печати](#)
[Руководство](#)

№	%	Источник	Ссылка	Дата	Найдено в
[1]	7.16%	Внешнеэкономические сделки купли-продажи товаров в материально-речевой форме. Валютные предостережения	http://knowledge.allbest.ru	раньше 2011 года	Модуль поиска Интернет
[2]	3.55%	Зовнішня торгівля: показники, категорії, критерії	http://referat-ok.com.ua	13.07.2016	Модуль поиска Интернет
[3]	2.93%	Курсовая работа : Проблеми та перспективи підвищення рівня економічного розвитку України та ступеня її участі в міжнародних відносинах	http://topref.ru	26.06.2015	Модуль поиска Интернет

Еще найдено источников - 17, займствования - 7.71%

[Получить полный отчет](#)